

ΟΙ ΒΟΤΑΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΩΡΩΠΟΥ - ΑΤΤΙΚΗΣ

Στα πλαίσια εκπαιδευτικού διημέρου με θέμα:

'Θεραπευτική και φάρμακα στην Αρχαία Ελλάδα'

Χασιώτης Χρήστος, Δρ. Δασολόγος

I. Εισαγωγή

Στον Ελλαδικό χώρο διαμορφώνονται πέντε κυρίως ζώνες βλάστησης, που διακρίνονται χλωριδικά, οικολογικά, φυσιογνωμικά και ιστορικά. Τα όρια των ζωνών αυτών πολλές φορές συμπλέκονται και αλληλοσυγχέονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να γίνονται ασαφή, η δε απεικόνισή τους πάνω στο χάρτη είναι δυνατή μόνο μετά από μια μεγαλύτερη ή μικρότερη αφαίρεση και όχι χωρίς κάποια δόση αυθαιρεσίας. Με βάση την ταξινόμηση του συστήματος Braun-Blanquet διακρίνονται πέντε ζώνες βλάστησης

1. Ευμεσογειακή (*Quercetalia ilicis*)
2. Παραμεσογειακή (*Quercetalia pubescentis*)
3. Ζώνη δασών οξυάς (*Fagetalia*)
4. Ζώνη ψυχρόβιων κωνοφόρων (*Vaccinio picetalia*)
5. Εξωδασική ζώνη (*Astragalo*)

II. Περιγραφή και ένταξη σε φυτοκοινωνιολογική ζώνη.

Η ευρύτερη περιοχή του Ωρωπού από φυτοκοινωνιολογική άποψη ανήκει στην Ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης (*Quercetalia ilicis*, Παραλιακή, λοφώδης και υποορεινή περιοχή).

Η ζώνη αυτή εμφανίζεται ως μια περισσότερο ή λιγότερο συνεχής λωρίδα κατά μήκος των ακτών της δυτικής νοτιοανατολικής και ανατολικής Ελλάδας (μέχρι Ολύμπου), στα νησιά του Ιονίου και Αιγαίου Πελάγους, στα πόδια, στο νότιο τμήμα και στις ανατολικές ακτές της Χαλκιδικής και κατά νησίδες στις ακτές της Μακεδονίας και Θράκης. Υποδιαιρείται σε δύο υποζώνες που παρουσιάζουν σαφή οικολογική, χλωριδική και φυσιογνωμική διάκριση μεταξύ τους :

A. Την υποζώνη **Oleo - Ceratonion**: Αυτή εμφανίζεται στην ξηρότερη ΝΑ. και Α. Ελλάδα (μέχρι το Πήλιο), στα νησιά του Ν. Αιγαίου, στις χαμηλότερες θέσεις των ποδιών και της Ν. Χαλκιδικής και σε μερικά νησιά του Ιονίου πελάγους. Το κλίμα της χαρακτηρίζεται από ανοιξιότικες και φθινοπωρινές βροχοπτώσεις, που κυμαίνονται μεταξύ 250-550 χιλ. ετησίως και από μια μεγάλης διάρκειας (4-6 μήνες) ξηρή περίοδο.

A1. Η υποζώνη αυτή μπορεί να διακριθεί σε δύο αυξητικούς χώρους. Στον κατώτερο, θερμόμετρο του *Oleo-Ceratonietum* και στο σχετικά ψυχρότερο του *Oleo - lentiscetum*. Ο πρώτος αυξητικός χώρος εκτείνεται στη χαμηλότερη περιοχή της Κρήτης και των νησιών του νότιου Αιγαίου, στη ΝΑ. Πελοπόννησο και Αττική. Στις περιοχές αυτές οι φυσικές φυτοκοινωνίες έχουν από πολύ παλιά υποβαθμισθεί και όταν οι περιοχές δεν καλλιεργούνται γεωργικά, καλύπτονται από ενώσεις φρυγάνων (*garigue*, *tomilaris*). στις οποίες κυριαρχούν, ακανθώδεις, ημίθαμνοι, όπως:

Poterium spinosum

Genista acanthoclanda

Euphorbia acanthothamnus κλπ., καθώς και διάφορα χειλανθή (*Lamiaceae*), όπως τα:

Corydthymus capitatus,

Salvia officinalis,

Salvia pomifera,

Phlomis fruticosa,

Balotta acetambulosa κλπ.

A2. Σε μεγαλύτερα υψόμετρα αλλά και βορειότερα οριζόντια, εμφανίζεται ο αυξητικός χώρος του *Oleo - lentiscetum*. Αυτός παρουσιάζει τη μεγαλύτερη εξάπλωσή του στη ΝΑ. και Α. Πελοπόννησο, Αττική, Α. Ελλάδα μέχρι το Πήλιο και στα πόδια της Χαλκιδικής. Στον αυξητικό αυτό χώρο εμφανίζονται, παρά την ξηρότητα του κλίματος, θαυμάσιες συστάδες της *Pinus halepensis*, που εξαπλώνεται και πιο πέρα από τα όρια του *Oleo - lentiscetum*.

Olea europaea

Myrtus communis

Quercus coccifera

Erica manipuliflora

Pistacia lentiscus

Τα φυτά που συναντώνται είναι τα ακόλουθα:

Olea europaea var.

Silvestris, *Pistacia*

lentiscus, *Erica*

manipuliflora, *Myrtus*

communis, (σε υγρότερες θέσεις),

Quercus coccifera,

Lonicera etrusca. *Rosa*

sempervirens, *Smilax*

aspera, *Styrax*

officinalis, *Rubia*

peregrina κλπ.

Και από γεωργικής απόψεως κυριαρχεί η καλλιέργεια της ελιάς, των εσπεριδοειδών, της φυστικιάς κλπ.

B. Την υποζώνη **Quercion ilicis**: Αυτή εμφανίζεται στη Δ. Ελλάδα από την επιφάνεια της θάλασσας, ενώ στην Α. Ελλάδα μέχρι το Ν. Πήλιο και στα πόδια της Χαλκιδικής πάνω από το Oleo - Ientiscetum. Επί πλέον, στη ΒΑ. Ελλάδα (Όσσα, Όλυμπο, ΒΑ. Χαλκιδική και ακτές Α. Μακεδονίας και Θράκης) παρουσιάζει ασυνέχεια και εμφανίζεται από την επιφάνεια της θάλασσας μέχρι υψομέτρου 200-300 μ. Στην περιοχή εξάπλωσης της υποζώνης αυτής το κλίμα είναι υγρότερο, το ύψος των ετήσιων βροχοπτώσεων ξεπερνά στη Δ. Ελλάδα τα 1000 χιλ., με ξηρή περίοδο 3-4 μηνών. Στη ΒΑ. Ελλάδα οι βροχοπτώσεις κυμαίνονται από 600-800 χιλ., με ξηρή όμως περίοδο αισθητά μικρότερη (2-3 μήνες). Και η υποζώνη αυτή μπορεί να διακριθεί σε δύο αυξητικούς χώρους στον Adrachno-Quercetum ilicis και στον Orno-Quercetum ilicis.

B2. Ο πρώτος καταλαμβάνει στη Δ. Ελλάδα τις χαμηλότερες περιοχές, ενώ στην Α. Ελλάδα μέχρι της . Όθρης εμφανίζεται πάνω από το Oleo-Ientiscetum. Ο δεύτερος καταλαμβάνει στη Δ. Ελλάδα την υψηλότερη περιοχή του Quercion ilicis. ενώ στις ανατολικές παρυφές του Πηλίου, Όσσας, Ολύμπου και στη Ν. Χαλκιδική και τα πόδια της εμφανίζεται πάνω από το Oleo - Ientiscetum. Επίσης στη ΒΑ. Χαλκιδική εμφανίζεται ως μια συνεχής λωρίδα από την επιφάνεια της θάλασσας μέχρι υψομέτρου 200-300 μ., ενώ στην παράκτιο ζώνη της Α. Μακεδονίας και Δ. Θράκης σε μορφή νησίδων.

Fraxinus ornus

Quercus ilex

Pinus halepensis

Spartium junceum

Phillyrea latifolia

Quercus pubescens

Στις ράχες και τις νότιες εκθέσεις εμφανίζονται συνήθως ενώσεις με:

Erica manipuliflora,
Erica arborea.

Σε σχετικά καλύτερες οικολογικά θέσεις κυριαρχούν τα:

Arbutus unedo,
Calycotome villosa,
Spartium junceum
κλπ., και

Στις υγρότερες θέσεις και βόρειες

εκθέσεις κυριαρχούν τα:

Quercus ilex, *Fraxinus ornus*, *Phillyrea latifolia*, *Quercus pubescens*,
Pinus halepensis (Β. Εύβοια, Χαλκιδική), *Pinus brutia* (Θάσος, Θράκη, Μυτιλήνη, κλπ.).

Η καλλιέργεια των εσπεριδοειδών περιορίζεται για την υποζώνη αυτή μόνο στη Δ. Ελλάδα, όπου πολλές φορές διατρέχουν κινδύνους από παγετούς. Η αμπελουργία βρίσκει εδώ άριστες συνθήκες κυρίως για παραγωγή πρώιμων επιτραπέζιων σταφυλιών.